Gemeente Sittard-Geleen

Voorstel aan Gemeenteraad

Onderwerp
Werkwijze en budget van de Rekenkamercommissie vanaf 1 januari 2024.

Voorstel
1. De werkwijze van de rekenkamercommissie waarbij de leden niet zelf onderzoek doen voor de periode vanaf 2024 in stand te laten. Dit vast te leggen in de nieuwe verordening voor de rekenkamercommissie die in de raad van december zal worden voorgelegd.
2. Het budget van de rekenkamercommissie vanaf 1 januari 2024 trapsgewijs te verhogen naar:
   €1,13 per inwoner voor 2024;
   €1,17 per inwoner voor 2025;
   €1,22 per inwoner voor 2026.

Samenvatting
Met ingang van 1 januari 2023 is voor gemeenten en provincies de Wet versterking decentrale rekenkamers in werking getreden. Per 1 januari 2024 moet iedere gemeente een onafhankelijke rekenkamer ingesteld hebben en tevens dienen leden dan (opnieuw) benoemd te worden voor zes jaar.
Het is om die reden nu het moment om kritisch te kijken naar de werkwijze en het budget van de nieuw te benoemen Rekenkamercommissie.
In het fractievoorzittersoverleg van 25 mei en 22 juni 2023 is gesproken of de wens nog bestaat om de werkwijze van de huidige rekenkamercommissie te continueren en of het vastgestelde budget daarvoor toereikend wordt geacht. De commissie Begroting & Verantwoording (B&V) is om advies gevraagd door het fractievoorzittersoverleg en is hierover geconsulteerd in haar vergadering van 21 september jl. (Bijlage 1)
De uitkomst hiervan is dat de commissie B&V adviseert om een rekenkamercommissie te benoemen die enkel onderzoeken begeleidt en niet zelf uitvoert. Tevens adviseert de commissie B&V het budget voor de rekenkamercommissie per 1 januari 2024 trapsgewijs te verhogen. *(1,13 per inwoner voor 2024; €1,17 per inwoner voor 2025; €1,22 per inwoner voor 2026)*
In de raad van december 2023 zal de nieuwe verordening voor de rekenkamercommissie worden voorgelegd en zullen de nieuwe leden van de rekenkamercommissie voor benoeming worden voorgedragen. Indien de raad ervoor kiest om wederom een rekenkamercommissie te benoemen die enkel de rekenkameronderzoeken begeleidt, zijn mevrouw Heesakkers en de heer Maussen weer voor herbenoeming beschikbaar. De commissie B&V adviseert daar positief over. Daarnaast zal er tenminste één vacature zijn voor een nieuw lid voor de rekenkamercommissie.

Gemeente Sittard-Geleen

Toelichting voorstel

1. Wet versterking decentrale rekenkamers

Met ingang van 1 januari 2023 is voor gemeenten en provincies de Wet versterking decentrale rekenkamers in werking getreden. Deze wet heeft tot doel het creëren van een sluitend, wettelijk stelsel voor gedegen, onafhankelijk rekenkameronderzoek, ter ondersteuning van de controlerende rol van gemeenteraden.
De huidige verordening op de rekenkamercommissie behoudt nog tot 1 januari 2024 haar rechtskracht. Per 1 januari 2024 moet een nieuwe verordening van kracht zijn. Deze nieuwe verordening zal in de raadsvergadering van december ter besluitvorming worden aangeboden.

Per 1 januari 2024 moet iedere gemeente een onafhankelijke rekenkamer ingesteld hebben en tevens dienen leden dan (opnieuw) benoemd te zijn voor een periode van zes jaar. Tevens dient dan een nieuwe verordening voor de rekenkamercommissie te worden voorgelegd. De zittingstermijn van de huidige leden eindigt van rechtswege per 1 januari 2024. Dit houdt in dat nieuwe leden benoemd kunnen worden die andere kwalificaties hebben. Om deze reden is dit het moment om kritisch te kijken naar de werkwijze en het budget van de nieuw te benoemen rekenkamercommissie.

2. Huidige rekenkamercommissie, samenstelling en werkwijze

Op 24 mei 2018 zijn twee leden van de huidige rekenkamercommissie benoemd. (mevrouw Rooskens en de heer Maussen) Op 25 maart 2021 is mevrouw Heesakkers benoemd tot voorzitter van de rekenkamercommissie.
Mevrouw Rooskens heeft onlangs aangegeven niet herbenoemd te willen worden per 1 januari 2024. Mevrouw Heesakkers en de heer Maussen willen wel voor herbenoeming in aanmerking komen mits de werkwijze van de rekenkamercommissie ongewijzigd blijft.

De huidige rekenkamercommissie voert, in tegenstelling tot de gezamenlijke rekenkamercommissie met de gemeente Stein die tot 2018 in functie was, niet zelf de onderzoeken uit, maar begeleidt deze. Deze wijziging is in het Presidiumbesluit van 4 december 2017 als volgt gemotiveerd:
- "De rekenkamercommissieleden stelden eerst een onderzoeksplan op en gingen dit vervolgens zelf uitvoeren. Dit kan de schijn van belangenverstrengeling oproepen omdat zij, naast de presentiegelden als lid van de rekenkamercommissie, ook nog een uurvergoeding ontvangen voor het doen van het onderzoek;
- De rekenkamercommissieleden kunnen meer tijd besteden aan andere aspecten van de taken van de rekenkamercommissie als zij niet zelf de onderzoeken uitvoeren, zoals bijvoorbeeld het opstellen van tussentijdse rapportages".

Naar aanleiding van dit advies is de Verordening op de rekenkamercommissie aangepast in de raadsvergadering van 28 maart 2019. *(art. 8 eerste lid, sub b van de verordening)*
In het profiel van de huidige rekenkamercommissie (vastgesteld in de auditcommissie van 22 februari 2018, bijlage 2) is verder aangegeven dat de leden onderzoeken begeleiden die door anderen worden uitgevoerd. Op basis van dit profiel zijn de huidige leden van de rekenkamercommissie geselecteerd. Zij voeren derhalve zelf geen onderzoek uit.

3. Advies commissie Begroting & Verantwoording over de werkwijze van de Rekenkamercommissie
   Aan de commissie Begroting & Verantwoording is gevraagd te adviseren over de werkwijze van de te benoemen rekenkamercommissie vanaf 2024. Expliciet is aan de orde gesteld of de nieuw te benoemen rekenkamercommissie wel of niet zelf onderzoeken moet gaan uitvoeren.
   De commissie Begroting & Verantwoording adviseert om de rekenkamercommissie uitsluitend onderzoeken te laten begeleiden. Onderzoeken worden derhalve uitbesteed, de rekenkamercommissie voert deze niet zelf uit.
   De commissie B&V adviseert dit omdat zij van mening is dat voor het doen van onderzoek specifieke expertise nodig is. Deze expertise verschilt per onderzoek en dat maakt het onmogelijk om deze kennis te verenigen in de drie leden van de rekenkamercommissie. Verder wordt hiermee voorkomen dat de onafhankelijkheid van de rekenkamercommissie in het geding komt.
   Een minderheid van de leden van de commissie was voor het werven van een nieuw derde lid van de rekenkamercommissie die wel geselecteerd wordt op de expertise om zelf onderzoeken te doen. Hierbij is echter ook aangegeven geen principiële bezwaren te hebben tegen het uitbesteden van alle onderzoeken en het werven van een nieuw lid op basis van het bestaande profiel.

4. Budget rekenkamercommissie
   Sinds 2016 is het budget voor de rekenkamercommissie €0,85 per inwoner. Dat betekent dat de gemeenteraad sinds 2016 €77.812,94 beschikbaar stelt ten behoeve van de rekenkamercommissie. In 2020 heeft een eenmalige indexering van €2000 plaatsgevonden naar het huidige bedrag van €79.812.

   In 2020 is er in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies en de Vereniging voor Raadsleden en de Vereniging van Griffiers onderzoek gedaan naar het minimale budget voor de rekenkamerfunctie. Dit rapport "Inspiratiekaders effectieve invulling lokale rekenkamer", verkent welke elementen nodig zijn voor een goede invulling van de rekenkamer. Een adequaat budget is een van deze elementen.

   Bij gemeenten tot ca. 90.000 inwoners blijkt uit het onderzoek dat minimaal 3 onderzoeken gewenst zijn (ook op te delen naar bijv. twee onderzoeken en twee kleinere activiteiten). De directe kosten per onderzoek nemen toe in de trend van minimaal €24.000 tot €28.000; kleinere onderzoeksactiviteiten bedragen weer ongeveer de helft: €12.000 tot €14.000. De overheadkosten bedragen minimaal 32%. Deze indicaties resulteren in minimaal: € 72.000 tot €84.000 directe onderzoekskosten en €34.000 tot €39.500 overhead kosten. Derhalve is een minimaal noodzakelijk budget voor een adequaat functionerende rekenkamercommissie tussen €106.000 tot €123.500 per jaar bij gemeenten tot 90.000 inwoners.

   Bij gemeenten tot ca. 130.000 inwoners is aangegeven dat minimaal 3 onderzoeken gewenst zijn en een kleinere activiteit (ook op te delen naar bijv. twee onderzoeken en drie kleinere activiteiten) De directe kosten per onderzoek nemen toe in de trend van minimaal €32.000 tot €36.000; kleinere onderzoeksactiviteiten bedragen ongeveer de helft: € 16.000 tot €18.000. De overheadkosten bedragen minimaal 28%. Deze indicaties resulteren in minimaal: €112.000 tot €126.000 directe onderzoekskosten en
   €43.500 tot €49.000 overhead kosten. Derhalve is een minimaal noodzakelijk budget van €155.500 tot €175.000 per jaar voor een adequaat functionerende rekenkamercommissie in

gemeenten met een omvang tot 130.000 inwoners.

Tevens wordt geadviseerd om het budget jaarlijks te indexeren. Een goede maatstaf is bijvoorbeeld de reguliere CBS-prijsindex, index personele kosten, of de prijsindex zakelijke dienstverlening. Ook de kosten voor bijvoorbeeld de accountant worden jaarlijks geïndexeerd op basis van de CBS-prijsindex.

Het bedrag van €0,85 per inwoner dat in Sittard-Geleen ter beschikking wordt gesteld ten behoeve van de rekenkamercommissie is derhalve ver beneden de uit 2004 stammende norm van €1,-- per inwoner die geïndexeerd nu zo'n €1,30 zou bedragen.

In de omliggende gemeenten wordt het volgende per inwoner aan de rekenkamercommissie afgedragen:

	Budget per inwoner
Sittard-Geleen	€ 0,85
Gulpen-Wittem	€ 1,00
Eijsden-Margraten	€ 0,80
Maastricht	€ 1,29
Meerssen	€ 1,26 *(basisbudget + eventueel meerkosten)*
Simpelveld	€ 1,25
Voerendaal	€ 1,00
Beekdaelen	€ 0,42
Heerlen	€ 0,75
Brunssum	€ 1,13 (+ jaarlijkse indexering)
Kerkrade	€ 1,00
Landgraaf	€ 0,55
Vaals	€ 1,00

De rekenkamercommissie van Sittard-Geleen heeft de ambitie om jaarlijks twee grote onderzoeken en één doorwerkonderzoek te doen, waarin de rekenkamercommissie op basis van een jaarplanning een realistisch tijdpad opstelt voor het ambtelijk apparaat. Onderzoeken blijken aanzienlijk duurder te zijn geworden, de rekenkamercommissie geeft aan dat door inflatie de kosten van onderzoek fors zijn gestegen. Vaak wordt niet ingeschreven door onderzoeksbureaus als het onderzoeksbudget beneden de € 25.000 ligt. De kosten van de grote onderzoeken bedragen nu gemiddeld € 25.000 en van doorwerkonderzoeken € 10.000.
Door het duurder worden van de onderzoeken wordt het benodigde budget hoger.

Twee grote onderzoeken	€ 50.000
Eén doorwerkonderzoek	€ 10.000
Presentiegelden, lidmaatschappen en overig	€ 15.000
Kosten secretaris rekenkamercommissie	€ 37.000 (indien volledig in salarisschaal uitgegroeid, op dit moment bedraagt het salaris € 30.000)
TOTAAL	€ 112.000/ € 1,22 per inwoner

Met dit budget past de rekenkamercommissie binnen de kaders van het noodzakelijke budget bij gemeenten tot 90.000 inwoners, zoals hierboven is aangegeven.
Er zijn verschillende opties:

Optie 1: Het huidige budget handhaven
Het huidige budget van €79.812 blijft gehandhaafd voor de rekenkamerfunctie. Consequentie van deze optie is dat de kwantiteit en/of kwaliteit van de te verrichten onderzoeken in de knel kan komen. Concreet betekent dit dat de rekenkamercommissie 1 groot onderzoek en 1 doorwerkonderzoek kan doen. Daarnaast wordt met deze optie niet voldaan aan de landelijke richtlijn van de VNG en het ministerie van BZK.

Optie 2: Het trapsgewijs jaarlijks verhogen van het budget van de rekenkamercommissie
Voor 2024 is een budget van omstreeks €103.000 voldoende om de voorgenomen onderzoeken en de overheadkosten te betalen. Dat heeft er mee te maken dat het salaris van de secretaris van de rekenkamercommissie nog niet maximaal is en daardoor de overheadkosten beperkter zijn. Er kan dan in drie jaar worden toegegroeid naar een budget van € 112.000. Tussentijds kan door de rekenkamercommissie geëvalueerd worden of het budget nog voldoende is.

	Totaal budget	Bedrag per inwoner *(uitgaande van 92.000 inwoners)*
2024	€ 104.000	€ 1,13
2025	€ 108.000	€ 1,17
2026	€ 112.000	€ 1,22

5. Advies commissie Begroting & Verantwoording over het budget van de rekenkamercommissie
   Aan de commissie Begroting & Verantwoording is de vraag voorgelegd om te adviseren over het budget van de rekenkamercommissie vanaf 2024 en verder. De commissie adviseert unaniem om de voorgestelde trapsgewijze verhoging in de jaren 2024 tot en met 2026 toe te passen. *(€1,13 per inwoner voor 2024; €1,17 per inwoner voor 2025; €1,22 per inwoner voor 2026)* Voor het jaar 2024 zal dit middels een begrotingswijziging moeten worden gerealiseerd. In de loop van 2026 kan middels een evaluatie bekeken worden met welk budget de rekenkamercommissie vanaf 2027 rekening moet houden. Wellicht kan vanaf dat moment volstaan worden met een indexering op basis van bijvoorbeeld de CBS-index.

Financiën

In onderstaande tabel is op basis van dit raadsvoorstel de financiële mutatie in de begroting 2024 en verder opgenomen:

BETREFT	NAAM BUDGET	MRJ 2024	MRJ 2025	MRJ 2026	MRJ 2027
HUIDIGE BEGROTING	REKENKAMER	79.812,94	79.812,94	79.812,94	79.812,94
BIJGESTELDE BEGROTING	REKENKAMER	104.000,00	108.000,00	112.000,00	112.000,00
MUTATIE BEGROTING		**24.187,06**	**28.187,06**	**32.187,06**	**32.187,06**

De structurele raming als gevolg van deze autonome ontwikkeling ten gunste van het budget rekenkamer komt vanaf 2024 ten laste van de Algemene Middelen. De begrotingswijziging is als bijlage 3 toegevoegd.

Planning

De volgende stappen dienen nog gezet te worden:

- In december 2023 wordt de nieuwe Verordening op de rekenkamer gemeente Sittard-Geleen 2024 ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd.
  Tevens zal dan een voordacht worden gedaan voor nieuwe leden van de rekenkamercommissie. Indien de raad ervoor kiest om wederom een rekenkamercommissie te benoemen die enkel de rekenkameronderzoeken begeleidt, zijn mevrouw Heesakkers en de heer Maussen weer voor herbenoeming beschikbaar. Daarnaast zal er tenminste één vacature zijn voor een nieuw lid voor de rekenkamercommissie.

- Per 1 januari 2024 is de nieuwe rekenkamercommissie benoemd met uitzondering van het nog te benoemen derde lid. Hiervoor wordt in januari 2024 de wervingsprocedure opgestart onder leiding van de voorzitter van de commissie Begroting & Verantwoording.

- Het budget van de rekenkamercommissie wordt per 1 januari 2024 trapsgewijs verhoogd door middel van een begrotingswijziging voor 2024.

Personeel en organisatie

De leden van de rekenkamercommissie worden in december 2023 voorgedragen voor benoeming per 1 januari 2024 voor de duur van zes jaar.
In januari 2024 zal de wervingsprocedure worden opgestart voor de invulling van de vacature voor het derde lid van de rekenkamercommissie.

Bijlagen

Bijlage 1: Voorstel invulling Rekenkamercommissie en Verordening voor de commissie Begroting en Verantwoording d.d. 21 september 2023.
Bijlage 2: Profiel lid Rekenkamercommissie.
Bijlage 3: Begrotingswijziging rekenkamer 2024.
Bijlage 4: Raadsbesluit.

Voorstel aan Gemeenteraad	
Steller : [redacted] Telefoon : [redacted] E-mail : [redacted] Raadsgriffie	

Gemeente Sittard-Geleen

Burgemeester mr. J.Th.C.M. Verheijen	Griffier mr. N.A.P.G. Bisschoff